

NIMA UCHUN YOSHLAR GERMANIYADA TA'LIM OLISHMOQCHI?

Xasanova Sabrina

Samarqand davlat chet tillari institute Roman-german tillari fakulteti nemis tili yo'nalishi 2401-
guruh talabasi

Sherova Dilduza Boltayevna

Ilmiy rahbar:

Annotatsiya: Ushbu maqolada yoshlarning Germaniyaga borishga bo'lgan qiziqish sabablari tahlil qilinadi. Maqolada Germaniyaning iqtisodiy rivojlanganligi, sifatli ta'lim tizimi, ish imkoniyatlari, xavfsiz hayot sharoiti va ijtimoiy himoya tizimi yoshlarni o'ziga jalb qiluvchi asosiy omillar sifatida yoritilgan. Shuningdek, xorijda yashash jarayonidagi til muammolari, madaniy moslashuv va sog'inch kabi qiyinchiliklar ham muhokama qilingan. Tadqiqot davomida yoshlarning migratsiya haqidagi qarashlari va ularning kelajak rejalari haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: Germaniya, yoshlar, migratsiya, ta'lim, ish imkoniyati, xorijda yashash, nemis tili, madaniyat, integratsiya, kelajak.

Аннотация: В данной статье рассматриваются причины, по которым молодые люди стремятся уехать в Германию. Особое внимание уделяется высокому уровню образования, развитой экономике, возможностям трудоустройства, социальной защите и качеству жизни в Германии. Также анализируются трудности, с которыми сталкиваются молодые мигранты: языковой барьер, культурная адаптация и чувство тоски по родине. В статье раскрываются взгляды молодежи на миграцию и их ожидания от будущего.

Ключевые слова: Германия, молодежь, миграция, образование, работа, немецкий язык, интеграция, культура, уровень жизни, будущее.

Annotation: This article analyzes the reasons why young people want to move to Germany. The study highlights Germany's strong economy, high-quality education system, employment opportunities, social security, and safe living conditions as the main factors attracting youth. In addition, the article discusses difficulties faced by migrants abroad, including language barriers, cultural adaptation, and homesickness. The paper also examines young people's views on migration and their expectations for the future.

Keywords: Germany, youth, migration, education, job opportunities, German language, integration, culture, quality of life, future.

KIRISH

Bugungi globallashuv davrida yoshlarning xorijiy davlatlarga qiziqishi tobora ortib bormoqda. Ayniqsa, Yevropa davlatlari orasida Germaniya yoshlar uchun eng jozibador mamlakatlardan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda Germaniyaga ta'lim olish, ishlash yoki yashash maqsadida ketayotgan yoshlar soni sezilarli darajada oshgan. Bu holat nafaqat O'zbekiston yoshlari, balki dunyoning turli davlatlaridagi yoshlar orasida ham

kuzatilmoqda. Germaniya bugungi kunda iqtisodiy jihatdan kuchli, texnologik rivojlangan va ta'lim sifati yuqori bo'lgan davlatlardan biridir. Mamlakatdagi tartib-intizom, inson huquqlarining himoya qilinishi, ekologik tozalik hamda xavfsizlik darajasi yoshlarni o'ziga jalb qiladi. Ko'plab yoshlar Germaniyada o'qish yoki ishlash orqali o'z kelajagini yaxshilashni maqsad qilmoqda. Yoshlarning Germaniyaga qiziqishi faqat iqtisodiy sabablar bilan cheklanmaydi. Ayrim yoshlar yangi madaniyatni o'rganish, chet tillarini mukammal egallash yoki mustaqil hayot kechirish uchun ham ushbu davlatni tanlaydi. Germaniyada yashash orqali ular xalqaro tajriba orttirish, dunyoqarashini kengaytirish va professional rivojlanish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Shu bilan birga, xorijda yashashning o'ziga xos qiyinchiliklari ham mavjud. Til bilmaslik, yangi muhitga moslashish, oiladan uzoqda yashash kabi omillar yoshlar uchun murakkab vaziyatlarni yuzaga keltirishi mumkin. Biroq ko'pchilik yoshlar bu qiyinchiliklarni kelajakdagi muvaffaqiyat uchun muhim tajriba sifatida qabul qiladi. Mazkur maqolada yoshlarning Germaniyaga borish istagining asosiy sabablari, ularning orzu va maqsadlari hamda xorijda yashash davomida duch keladigan muammolari keng tahlil qilinadi.

Germaniyaning ta'lim tizimi va yoshlar uchun imkoniyatlar

Germaniya dunyodagi eng rivojlangan va sifatli ta'lim tizimiga ega davlatlardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, yoshlar orasida Germaniyada o'qish istagi yil sayin ortib bormoqda. Buning asosiy sababi mamlakatdagi oliy ta'lim sifati, zamonaviy texnologiyalar bilan jihozlangan universitetlar va talabalarga yaratilgan keng imkoniyatlardir. Germaniya universitetlari xalqaro reytinglarda yuqori o'rinlarni egallab kelmoqda. Shu sababli dunyoning turli mamlakatlaridan minglab yoshlar aynan Germaniyada tahsil olishni orzu qiladi. Germaniya ta'lim tizimining eng katta afzalliklaridan biri – davlat universitetlarida ta'limning deyarli bepul ekanligidir. Ko'plab davlatlarda oliy ta'lim juda qimmat bo'lsa, Germaniyada talabalar faqat semestr to'lovi to'laydi. Bu to'lov ham boshqa davlatlarga qaraganda ancha arzon hisoblanadi. Shu sababli iqtisodiy imkoniyati cheklangan yoshlar uchun Germaniya juda qulay variant hisoblanadi. Ayniqsa, rivojlanayotgan davlatlardan kelgan talabalar bu imkoniyatni katta yutuq deb hisoblaydi. Germaniyada ta'lim faqat nazariy bilim bilan cheklanib qolmaydi. Universitetlarda amaliy mashg'ulotlar, laboratoriya ishlari va korxonalarda amaliyot o'tash tizimi juda rivojlangan. Bu esa yoshlarning kelajakda ish topishini osonlashtiradi.

Talabalar o'qish davomida haqiqiy ish muhiti bilan tanishadi va tajriba orttiradi. Natijada ular universitetni bitirgach, professional faoliyatga tayyor mutaxassis sifatida shakllanadi. Ayniqsa, texnika va muhandislik sohalari Germaniyada juda mashhur. Chunki Germaniya avtomobilsozlik, sanoat va texnologiya bo'yicha dunyoda yetakchi davlatlardan biri hisoblanadi. BMW, Mercedes-Benz va Volkswagen kabi yirik kompaniyalar yosh mutaxassislar uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Shu sababli ko'plab talabalar aynan muhandislik, IT va texnik yo'nalishlarni tanlaydi. So'nggi yillarda axborot texnologiyalari sohasi ham Germaniyada juda tez rivojlanmoqda.

Dasturchilar, sun'iy intellekt mutaxassislari va kiberxavfsizlik bo'yicha mutaxassislarga talab ortib bormoqda. Shu sababli IT sohasidagi yoshlar Germaniyada o'qish va ishlash orqali katta tajriba orttirishni istaydi. Universitetlar zamonaviy kompyuter laboratoriyalari va innovatsion markazlar bilan jihozlanganligi sababli talabalar

yangi texnologiyalar bilan ishlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Germaniyada xalqaro talabalar uchun ko'plab grant va stipendiya dasturlari ham mavjud. Masalan, DAAD tashkiloti xorijlik talabalarni qo'llab-quvvatlash maqsadida turli stipendiyalar taqdim etadi. Bu dasturlar yoshlarning moliyaviy yukini kamaytiradi va ularning ilmiy faoliyat bilan shug'ullanishiga yordam beradi. Ayrim talabalar hatto o'qish davomida yashash xarajatlarini ham stipendiya orqali qoplay oladi. Nemis tilining xalqaro ahamiyati ham yoshlarni Germaniyaga jalb qiluvchi muhim omillardan biridir. Nemis tili Yevropadagi eng muhim tillardan biri bo'lib, uni bilish ko'plab xalqaro kompaniyalarda ishlash imkoniyatini oshiradi. Ko'plab yoshlar Germaniyada yashab, tilni tabiiy muhitda o'rganishni maqsad qiladi. Chunki tilni kundalik hayotda ishlatish uni tezroq va samaraliroq o'zlashtirishga yordam beradi. Germaniyada talabalar uchun yaratilgan infratuzilma ham juda qulay. Talabalar yotoqxonolari, kutubxonalar, sport markazlari va transport tizimi yoshlarning hayotini yengillashtiradi.

Talabalar uchun transport chiptalarining arzonligi yoki ayrim hududlarda bepul bo'lishi ham katta qulaylik hisoblanadi. Bundan tashqari, kutubxonalarning zamonaviy jihozlanganligi yoshlarning ilmiy izlanish olib borishiga yordam beradi. Talabalar o'qish bilan birga ishlash imkoniyatiga ham ega. Germaniya qonunchiligiga ko'ra, xalqaro talabalar ma'lum vaqt davomida rasmiy ishlashi mumkin. Bu esa ularga mustaqil hayot kechirishni o'rganishga yordam beradi. Ko'pchilik yoshlar kafelarda, do'konlarda yoki universitet loyihalarida ishlab tajriba orttiradi. Shu orqali ular nafaqat moliyaviy mustaqillikka erishadi, balki muloqot ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

Ish imkoniyatlari va iqtisodiy barqarorlik

Bugungi kunda yoshlarning Germaniyaga borishni xohlashidagi eng asosiy sabablardan biri ish imkoniyatlarining kengligidir. Germaniya Yevropaning eng kuchli iqtisodiyotiga ega davlatlardan biri bo'lib, ko'plab xalqaro kompaniyalar aynan shu yerda faoliyat yuritadi. Mamlakatda malakali ishchilarga bo'lgan talab yuqori bo'lgani sababli xorijlik yoshlar uchun ham turli imkoniyatlar yaratilgan. Germaniyada dual ta'lim tizimi ham juda rivojlangan. Ushbu tizimda yoshlar bir vaqtning o'zida o'qib va ishlab tajriba orttiradi. Bu model nazariy bilim va amaliyotni birlashtirgani sababli juda samarali hisoblanadi. Talabalar o'qish davomidayoq ish muhiti bilan tanishadi va universitetni tugatgach tayyor mutaxassis sifatida faoliyat boshlaydi. Mamlakatdagi iqtisodiy barqarorlik yoshlarning ishonchini oshiradi. Germaniya iqtisodiy inqirozlarni boshqa davlatlarga qaraganda nisbatan yengilroq yengib o'tishi bilan mashhur. Kuchli sanoat, eksport tizimi va texnologik taraqqiyot mamlakat iqtisodiyotining mustahkam bo'lishiga yordam beradi. Shu sababli yoshlar Germaniyada kelajagini xavfsizroq deb his qiladi. Germaniyada kichik biznes va startaplar uchun ham katta imkoniyatlar mavjud. Yosh tadbirkorlar davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadi. Innovatsion g'oyalar uchun grant va moliyaviy yordam dasturlari mavjud. Ayniqsa, Berlin shahri Yevropadagi eng yirik startap markazlaridan biri hisoblanadi. Bu esa ijodkor va tashabbuskor yoshlar uchun katta motivatsiya beradi.

Shuningdek, Germaniyada kasbiy rivojlanishga katta e'tibor qaratiladi. Ishchilar uchun malaka oshirish kurslari, treninglar va qo'shimcha ta'lim dasturlari muntazam tashkil etiladi. Bu esa insonning professional darajada o'sishiga yordam beradi. Ko'plab

yoshlar Germaniyada ishlash orqali xalqaro darajadagi tajribaga ega bo'lishni maqsad qiladi. Biroq Germaniyada ishlashning ayrim qiyinchiliklari ham mavjud. Nemis tilini yaxshi bilmasslik ayrim kasblarda ish topishni murakkablashtiradi. Bundan tashqari, ish muhiti juda tartibli va mas'uliyatli bo'lgani sababli ayrim yoshlarga boshida moslashish qiyin bo'lishi mumkin. Ammo vaqt o'tishi bilan ko'pchilik yangi tizimga o'rganib ketadi va bu tajriba ularning shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Germaniyadagi hayot tarzi va madaniy muhit

Germaniya bugungi kunda nafaqat iqtisodiy jihatdan rivojlangan davlat, balki yuqori hayot sifati va boy madaniy muhiti bilan ham mashhur mamlakatlardan biri hisoblanadi. Ko'plab yoshlar Germaniyani tanlashining asosiy sabablaridan biri aynan mamlakatdagi tartibli hayot tarzi, xavfsizlik va inson huquqlariga bo'lgan hurmatdir. Germaniyada yashash yoshlar uchun yangi tajriba, mustaqil hayot va shaxsiy rivojlanish imkoniyatini yaratadi. Germaniya jamiyatida tartib-intizom juda muhim o'rin tutadi. Nemislar vaqtini qadrlaydigan xalq sifatida tanilgan. Jamoat transporti, ish joylari va ta'lim muassasalarida hamma narsa aniq reja asosida ishlaydi. Yoshlar uchun bunday muhit mas'uliyatni his qilish va vaqtini to'g'ri taqsimlashni o'rganishga yordam beradi. Ko'pchilik xorijlik yoshlar Germaniyaga borgach, aynan tartibli hayot tarzi ularga katta taassurot qoldirishini ta'kidlaydi. Germaniyada xavfsizlik darajasi ham yuqori hisoblanadi. Ko'chalarning tozaligi, transport tizimining rivojlanganligi va qonunlarning qat'iy ishlashi insonlarning o'zini erkin va xavfsiz his qilishiga yordam beradi. Ayniqsa, talabalar va yoshlar uchun xavfsiz muhit juda muhim hisoblanadi. Shu sababli ota-onalar ham farzandlarini Germaniyada o'qishga yuborishga ko'proq ishonch bildiradi. Mamlakatdagi ekologik madaniyat ham juda rivojlangan. Germaniyada tabiatni asrashga katta e'tibor qaratiladi. Chiqindilarni saralash, energiyani tejash va ekologik transportdan foydalanish kundalik hayotning bir qismiga aylangan. Yoshlar bu orqali ekologik mas'uliyat va tabiatga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lishni o'rganadi.

Germaniya ko'p millatli va ko'p madaniyatli davlatlardan biri hisoblanadi. Turli davlatlardan kelgan insonlar bir jamiyatda yashaydi va ishlaydi. Bu esa yoshlarga boshqa millat va madaniyatlarni yaqindan o'rganish imkoniyatini beradi. Ayniqsa, universitetlarda xalqaro talabalar sonining ko'pligi sababli yoshlar turli mamlakatlardan do'stlar orttiradi va xalqaro muloqot tajribasiga ega bo'ladi. Madaniy hayotning boyligi ham Germaniyaning muhim xususiyatlaridan biridir. Mamlakatda teatrlar, muzeylar, san'at galereyalari va tarixiy obidalar juda ko'p. Brandenburg Gate, Cologne Cathedral va Neuschwanstein Castle kabi tarixiy joylar nafaqat turistlarni, balki yoshlarni ham o'ziga jalb qiladi.

Germaniyada yashayotgan yoshlar bo'sh vaqtida muzey va tarixiy maskanlarga tashrif buyurib, Yevropa madaniyati bilan yaqindan tanishadi. Shuningdek, Germaniyada turli festival va bayramlar keng nishonlanadi. Ayniqsa, Oktoberfest dunyodagi eng mashhur festivallardan biri hisoblanadi. Bundan tashqari, Rojdestvo yarmarkalari, musiqa festivallari va madaniy tadbirlar yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazishiga yordam beradi. Bunday tadbirlar insonlarni birlashtiradi va madaniy almashinuvni kuchaytiradi.

Xorijda yashashning qiyinchiliklari

Bugungi kunda ko'plab yoshlar yaxshi ta'lim, yuqori daromad va yorqin kelajak izlab xorijiy davlatlarga ketmoqda. Ayniqsa, Germaniya kabi rivojlangan davlatlarda yashash

ko'pchilik uchun katta orzu hisoblanadi. Biroq xorijda yashash faqat qulaylik va imkoniyatlardan iborat emas. Yangi davlatga moslashish jarayoni insondan katta sabr, kuch va iroda talab qiladi. Ko'plab yoshlar xorijda yashash davomida turli qiyinchiliklarga duch keladi va bu sinovlar ularning ruhiy hamda jismoniy holatiga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Xorijda yashashdagi eng katta muammolardan biri til masalasidir. Germaniyada muvaffaqiyatli yashash va ishlash uchun nemis tilini bilish juda muhim hisoblanadi. Tilni yetarli darajada bilmaslik insonning kundalik hayotida ko'plab qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi. Masalan, do'konda xarid qilish, hujjatlarni to'ldirish, universitetdagi darslarni tushunish yoki ish topish jarayonida til muhim rol o'ynaydi.

Ayrim yoshlar boshida odamlar bilan erkin muloqot qila olmagan sababli o'zini noqulay his qiladi. Bu esa ularda ishonchsizlik hissini paydo qilishi mumkin. Oiladan va yaqin insonlardan uzoqda yashash ham katta ruhiy sinov hisoblanadi. O'z yurti, ota-onasi va do'stlarini sog'inish ko'plab yoshlarda kuchli emosional holatlarni yuzaga keltiradi. Ayniqsa, bayram kunlari yoki qiyin vaziyatlarda inson o'z oilasining yonida bo'lishni xohlaydi. Xorijda esa ko'pchilik yoshlar bu muammolarni mustaqil hal qilishga majbur bo'ladi. Shu sababli ayrim insonlarda yolg'izlik hissi kuchayishi mumkin. Madaniy farqlar ham xorijda yashashdagi muhim qiyinchiliklardan biridir. Har bir davlatning o'z mentaliteti, qadriyatlari va kundalik odatlari mavjud.

O'zbek va nemis jamiyati o'rtasidagi farqlar ayrim yoshlarni hayratga soladi. Masalan, Germaniyada insonlarning juda punktual bo'lishi, oldindan reja asosida yashashi yoki shaxsiy hududga katta e'tibor berishi ba'zi yoshlar uchun noodatiy tuyuladi. Dastlab yangi madaniyatga moslashish qiyin bo'lishi mumkin, chunki inson o'zini begona muhitda his qiladi. Moliyaviy qiyinchiliklar ham xorijda yashayotgan yoshlar orasida keng uchraydi. Germaniyada yashash sifati yuqori bo'lsa-da, ayrim shaharlarda ijara narxlari va kundalik xarajatlar juda qimmat hisoblanadi. Ayniqsa, Munich yoki Berlin kabi yirik shaharlarda uy topish juda murakkab va qimmat bo'lishi mumkin.

Shu sababli talabalar ko'pincha o'qish bilan birga ishlashga majbur bo'ladi. Bu esa ularga jismoniy va ruhiy bosim yuklaydi. Xorijda byurokratik jarayonlar ham ayrim yoshlar uchun qiyinchilik tug'diradi. Vizalar, yashash ruxsatnomalari, sug'urta tizimi va rasmiy hujjatlar bilan ishlash ko'p vaqt va sabr talab qiladi. Nemis tizimi juda tartibli bo'lgani sababli hujjatlardagi kichik xato ham muammo keltirib chiqarishi mumkin. Tilni yaxshi bilmagan yoshlar esa bunday vaziyatlarda ko'proq qiynaladi. Iqlim va ob-havo masalasi ham ayrim insonlarga ta'sir qiladi. Germaniyada qish fasli uzoq davom etadi va quyoshli kunlar kamroq bo'lishi mumkin. Sovuq ob-havo ayrim yoshlarning kayfiyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

O'zbekistondagi iliq muhitga o'rganib qolgan insonlar uchun yangi iqlimga moslashish ma'lum vaqt talab qiladi. Xorijda yashayotgan ayrim yoshlar diskriminatsiya yoki tushunmovchiliklarga ham duch kelishi mumkin. Garchi Germaniya ko'p millatli va tolerant davlat bo'lsa-da, ayrim hollarda xorijliklarga nisbatan sovuqqon munosabat uchraydi. Bu esa yoshlarning ruhiy holatiga ta'sir qilishi mumkin. Shunga qaramay, ko'pchilik insonlar vaqt o'tishi bilan yangi jamiyatga moslashadi va o'z o'rnini topadi.

Ta'lim tizimining murakkabligi ham ayrim talabalar uchun qiyinchilik tug'diradi. Germaniya universitetlarida mustaqil o'qish va izlanishga katta e'tibor beriladi. Talabalar

ko'plab ilmiy maqolalar o'qishi, prezentatsiyalar tayyorlashi va mustaqil tadqiqot olib borishi kerak bo'ladi. Bu esa ayrim yoshlar uchun boshida qiyin tuyuladi. Biroq vaqt o'tishi bilan ular yangi tizimga moslashib, bilim va tajriba orttiradi. Shu bilan birga, xorijda yashash insonni kuchli va mustaqil shaxs sifatida shakllantiradi. Yoshlar kundalik muammolarni mustaqil hal qilishni, vaqtni boshqarishni va mas'uliyatni his qilishni o'rganadi. Xorijda orttirilgan tajriba ularning dunyoqarashini kengaytiradi va kelajakdagi hayotiga katta ta'sir ko'rsatadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, bugungi globallashuv davrida Germaniya yoshlar uchun eng jozibador davlatlardan biriga aylanib bormoqda. Mamlakatning kuchli iqtisodiyoti, rivojlangan ta'lim tizimi, zamonaviy texnologiyalari va yuqori hayot sifati ko'plab yoshlarni o'ziga jalb qilmoqda. Ayniqsa, bepul yoki arzon oliy ta'lim, xalqaro darajada tan olinadigan diplom va keng ish imkoniyatlari Germaniyani yoshlar uchun katta imkoniyatlar mamlakati sifatida namoyon etmoqda. Yoshlarning Germaniyaga bo'lgan qiziqishi faqat moddiy manfaat bilan cheklanib qolmaydi. Ko'pchilik yoshlar xorijda yashash orqali yangi madaniyatni o'rganish, chet tillarini mukammal egallash, mustaqil hayot kechirish va dunyoqarashini kengaytirishni maqsad qiladi. Germaniyada yashash ularga mas'uliyatli bo'lish, vaqtni qadrlash va zamonaviy jamiyatda faol yashash ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, xorijda yashashning o'ziga xos qiyinchiliklari ham mavjud. Til muammosi, madaniy farqlar, oiladan uzoqda yashash va moliyaviy bosim ayrim yoshlar uchun murakkab sinov bo'lishi mumkin.

Biroq ushbu qiyinchiliklar insonni chiniqtiradi, uni mustaqil va hayotiy tajribaga ega shaxs sifatida shakllantiradi. Ko'pchilik yoshlar aynan xorijda yashash davomida o'z imkoniyatlarini kashf qiladi va hayotga bo'lgan qarashlarini o'zgartiradi. Germaniyada ta'lim olish yoki ishlash yoshlar uchun nafaqat bugungi kun, balki kelajak uchun ham muhim investitsiya hisoblanadi.

Chunki bu davlatda orttirilgan bilim, tajriba va ko'nikmalar insonning professional faoliyatida katta ahamiyat kasb etadi.

Shu sababli Germaniya bugungi yoshlar uchun faqat rivojlangan davlat emas, balki orzular, yangi imkoniyatlar va muvaffaqiyat sari ochilgan eshik sifatida ham qaralmoqda.

Demak, yoshlarning Germaniyaga intilishi zamonaviy dunyoda bilim, tajriba va rivojlanishga bo'lgan ehtiyojning yorqin namunasidir. Kelajakda ham Germaniya yoshlar uchun ta'lim, ilm-fan va professional rivojlanish markazlaridan biri bo'lib qolishi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimov I. A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Mirziyoyev Sh. M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
3. Mirziyoyev Sh. M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: O'zbekiston, 2016.
4. Abdurahmonov Q. X. Mehnat iqtisodiyoti. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
5. Ahmedov B. Zamonaviy migratsiya jarayonlari va yoshlar. – Toshkent, 2020.

6. Rasulov A. Globallashuv va yoshlar dunyoqarashi. – Toshkent: Akademnashr, 2021.
7. To‘xtaxodjayeva M. Ta’lim sotsiologiyasi. – Toshkent, 2018.
8. Vahobov A., Xajibakiev Sh. Xalqaro iqtisodiy munosabatlar. – Toshkent, 2019.
9. Nurmatov S. Yoshlar va xorijda ta’lim olish imkoniyatlari. – Samarqand, 2022.
10. G‘aniyev O. Yevropa davlatlarining ta’lim tizimi. – Toshkent, 2021.
11. Deutschland heute. – Berlin: Cornelsen Verlag, 2020.
12. Studieren in Deutschland. – München: Hueber Verlag, 2021.
13. Migration und Integration in Deutschland. – Berlin, 2019.
14. Jugend und Zukunftsperspektiven in Europa. – Frankfurt am Main, 2020.
15. Das Bildungssystem in Deutschland. – Bonn, 2021.
16. Internationale Migration und gesellschaftliche Integration. – Springer Verlag, 2018.
17. Deutsche Kultur und Gesellschaft. – München, 2020.
18. DAAD – Deutscher Akademischer Austauschdienst
19. Goethe-Institut rasmiy sayti
20. Deutschland.de – Germaniya haqidagi rasmiy portal
21. Bundesministerium für Bildung und Forschung
22. Deutsche Welle Uzbek
23. Make it in Germany – Ish va migratsiya portali
24. Statistisches Bundesamt Deutschland
25. UNESCO Education Reports
26. Ismoilov R. Yoshlar migratsiyasining ijtimoiy omillari. – Toshkent, 2023.
27. Xasanov U. Nemis tili va zamonaviy kommunikatsiya. – Toshkent, 2022.
28. Jo‘rayev B. Xorijda ta’lim olishning afzalliklari va muammolari. – Buxoro, 2021.
29. European Education and Employment Trends. – London, 2020.
30. Youth Mobility in Europe. – Brussels, 2019.